

ОЦІНКА РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Статистична звітність суб'єктів господарювання, установ освіти та науки не дає вичерпної інформації щодо оцінки стану спроможності формування економіки знань (далі – ЕЗ) в країні та її регіонах. Основну увагу у відображенні процесів знанневого розвитку приділено саме для підприємств, тому що їх виробничо-комерційна діяльність спостерігається з боку інноваційності, наукових розробок та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Звичайно, що сучасна статистична звітність не визначає стійких тенденцій, на які треба звернути увагу при орієнтації на новітні вектори формування ЕЗ. Але вона має огляд даних для діагностики стану готовності суб'єктів господарювання до можливості інноваційного та цифрового розвитку у країні та її регіонах. При цьому статистична звітність установ освіти, наукової діяльності та органів самоврядування має обмежену інформаційну базу щодо визначення характеристик процесів формування ЕЗ з боку інноваційності, науковості, придбання і оновлення знань та впровадження ІКТ в їх діяльність. Тому автором було проведено дослідження щодо оцінки ВНЗ за критерієм використання ІКТ у процесі основного виду його діяльності – навчання студентів. Базою для отримання даних в межах проведеного дослідження була офіційна інформація щодо результатів рейтингу ТОП-200 українських ВНЗ у 2017 р. та відомості, які отримані з їх Web-сайтів та сторінок у соціальній мережі Facebook [559]. До вибірки було відібрано 15 навчальних закладів, які займають 5 позицій лідерів, 5 середніх та 5 останніх позицій у рейтингу ТОП-200 українських ВНЗ у 2017 р., тобто відповідно у ньому займають місця 1-5, 96-100, 196-200. Рейтингування українських ВНЗ у 2017 р. відбувалося на основі інтегральної оцінки на основі трьох критеріїв, до яких відносяться міжнародне визнання, якість науково-педагогічного потенціалу та навчання [1]. Оцінка використання ІКТ у ВНЗ України наведено у табл. 1.

Вона проводилася на основі врахування наступних характеристик: наявності дистанційної та/або екстернатної форми навчання, наявності на сайті ВНЗ методичних рекомендацій, лекцій, аудіо-, відеоматеріалів для навчальних дисциплін; існування електронної бібліотеки та доступності джерел в неї; простота, навігація, зручність використання сайту; наявність сторінок ВНЗ в соціальній мережі Facebook з встановленням кількості їх учасників або осіб, які підписані на новини; наявність медіа ресурсів на сайті ВНЗ, у соціальних мережах (телебачення, відеореєстратор, радіо, потокового відео).

Отже, за результатами дослідження встановлено, що найвищий рівень по використанню ІКТ демонструють технічні ВНЗ України, які знаходяться у першій п'ятірці лідерів ВНЗ. Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» дає можливість отримання освіти на дистанційній та екстернатній основах, має найкращий серед інших ВНЗ стан застосування медіа-ресурсів. До того ж цей ВНЗ реалізує проект «Електронний кампус КПІ», який на основі е-спілкування дозволяє «об'єднати вчених, викладачів, інженерів та аспірантів університету, які займаються інтелектуальною творчою діяльністю, проводити фундаментальні та прикладні наукові дослідження, впроваджувати отримані результати в виробництво, займаються навчальною, методичною і організаційною роботою» [2].

Таблиця 1

Порівняльна оцінка рівня використання ІКТ у ВНЗ України*

Номер по порядку/ у рейтингу ВНЗ Топ-200	Назва ВНЗ	Критерії оцінки рівня використання ІКТ у ВНЗ							
		Кількість студентів	Наявність дистанційної та/або екстернатної форми навчання	Навчальні аудіо-, відеоматеріали до дистанційної освіти	Наявність методичних рекомендацій	Наявність електронної бібліотеки	Простота, зручність використання сайту	Наявність сторінки Facebook /кількість учасників або осіб, які підписані на новини групи	Медіа-ресурси (телебачення, потокове відео, радіо)
1/1	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	30000	+++	++	++	+++	+++	+/2733	+++
2/2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	25000	-	+	+	+++	++	+/12929	+
3/3	Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна	16000	++	+	-	+++	+++	+/11145	+
4/4	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	22000	+++	+++	+	++	+++	+/2153	++
5/5	Національний університет «Львівська політехніка»	30000	+++	++	++	+++	+++	+/8940	+
6/96	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	н.д.	++	+	-	-	++	+/174	-
7/97	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба	5000	+++	-	++	-	++	+/1450	-
8/98	Національний університет «Острозька академія»	3200	++	-	+	+++	+++	+/2552	-
9/99	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського	10000	-	-	-	-	+	+/224	-
10/100	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	6292	++	-	-	+++	++	+/1747	-
26/196	Закарпатська академія мистецтв	н.д.	-	-	-	+	-	+/653	-
27/197	Дніпропетровський гуманітарний університет	1500	-	-	++	-	+	+/168	-
28/198	Бердянський університет менеджменту і бізнесу	8000	-	-	+	-	++	+/72	-
29/199	Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій	н.д.	+	-	-	-	+	-	-
30/200	Інститут підприємництва «Стратегія»	1430	-	-	-	-	+	+/10	-

Умовні позначення:

+++ – високий рівень оцінки критерію;

++ – середній рівень оцінки критерію;

+ – низький рівень оцінки критерію;

- – незадовільний рівень оцінки критерію;

н. д. – дані відсутні.

*Оцінка автора на основі аналізу інформації, поданої на сайті <https://osvita.ua/vnz/rating/55849/>, офіційних сайтах ВНЗ та соціальній мережі Facebook станом на 13.03.2018 р.

Найвищий рівень використання ІКТ демонструє Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». У ВНЗ є структурні підрозділи, які займаються процесом управління функціонування та системи дистанційного навчання. Управління процесом е-навчання здійснює Центр дистанційної та доуніверситетської підготовки, а технологічну підтримку – Інформаційно-обчислювальний центр. Практичне застосування ІКТ в навчальний процес відбувається під керівництвом Центру дистанційної освіти НТУ «ХПІ». Дистанційна освіта відбувається на основі діючих систем-оболонки: «Веб-клас ХПІ», «Система інформаційного менеджменту», «Moodle», у яких створено та розміщено понад 540 е-курсів [3].

Наступним ВНЗ України, який демонструє найвищий рівень використання ІКТ, є Національний університет «Львівська політехніка». Для дистанційного навчання студентів та їх спілкування з викладачами створено «Віртуальне навчальне середовище» [4]. У результаті дослідження встановлено, що у більшості ВНЗ, які було оцінено з метою визначення їх рівня застосування ІКТ, існує дистанційна форма навчання та на сайті запропоновано методичне забезпечення дисциплін. Однак оцінка наявності та наповнення матеріалів на сайті ВНЗ ускладнюється процедурою авторизацією, що дає змогу звертатися до таких ресурсів тільки авторизованим користувачам.

Наступним критерієм оцінки є наявність сторінки у соціальній мережі Facebook. Практично усі ВНЗ, які досліджувалися, мають сторінки у соціальній мережі. Встановлено, що кількість підписчиків на новини або учасників групи коливається від 10 до 12929 осіб. Лідерами по кількості підписчиків є Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна.

Отже, проведене дослідження дозволило встановити, що ті університети, які займають лідируючі позиції у ТОП-200 в 2017 р. мають найкращий стан використання ІКТ в діяльності. Визначено, що лідерами у дистанційному навчанні, використанні медіа-ресурсів є технічні університети, за критерієм кількості учасників груп ВНЗ у соціальній мережі Facebook – класичні університети. Таким чином, додатковим джерелом інформації щодо визначення стану готовності ВНЗ та суб'єктів господарювання до знаннєвого розвитку може бути офіційні міжнародні, національні, галузеві та інші рейтинги, офіційні web-сайти в Internet та сторінки в соціальних мережах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Топ 200 Україна» 2017: Інноваційність і суспільна затребуваність – головні критерії діяльності університетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=5209>
2. Офіційний сайт Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://kpi.ua>
3. Офіційний сайт Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kpi.kharkov.ua/ukr/>
4. Офіційний сайт Національного університету «Львівська політехніка» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://lp.edu.ua>